

OECD Employment Outlook - 2006 Edition: Boosting Jobs and Incomes

Summary in Swedish

OECD:s sysselsättningsöversikt - 2006 års utgåva: att främja sysselsättning och inkomstutveckling

Sammanfattning på svenska

Efter två decennier av stigande arbetslöshet enade sig OECD-länderna 1994 om ett antal vittfamnande policyrekommendationer för att förbättra arbetsmarknadssituationen – OECD:s jobbstrategi. Under de tio därefter följande åren har utmaningarna för de politiska beslutsfattarna i de flesta OECD-länder skärpts. Den ursprungliga jobbstrategin var huvudsakligen inriktad på olika sätt att kapa topparna i arbetslöshetsstatistiken och att minska långtidsarbetslösheten. Även om detta fortfarande är en viktig oavslutad uppgift i många länder, har den mest prioriterade punkten blivit avlägsnandet av hindren mot inträdet på arbetsmarknaden, en uppgift som behovet att begränsa de negativa följderna av den åldrande befolkningen gjort alltmer angelägen. En annan högprioriterad uppgift är att se till att människor och företag kan dra nytta av och snabbt anpassa sig till förändringarna till följd av tekniska framsteg och globalisering.

I denna rapport granskas nya fakta om de program som bidrar till att förbättra situationen på arbetsmarknaden. Den fungerar som analytisk bakgrund till den nya versionen av OECD:s jobbstrategi, som presenteras i den bifogade policyrapporten med titeln *Boosting Jobs and Incomes: Policy Lessons from Reassessing the OECD Jobs Strategy*. Rapporten innehåller en reviderad omgång policyrekommendationer för styrning av erforderliga reformer.

Den viktigaste lärdomen som kan hämtas från denna rapport är att det är livsviktigt för OECD-ländernas arbetsmarknadspotential att man bygger på fyra pelare, nämligen 1) lägg fast en lämplig makroekonomisk politik, 2) eliminera hinder mot tillträde till arbetsmarknaden och mot arbetssökning, 3) åtgärda arbets- och varumarknadsrelaterade hinder mot arbetskraftsefterfrågan och 4) underlätta utvecklandet av arbetstagarnas färdigheter och kompetenser.

En sund makroekonomisk politik förbättrar förutsättningarna för en god arbetsmarknadssituation

Vår analys av de gjorda erfarenheterna visar att en sund hantering av den makroekonomiska politiken gynnar ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Stabila priser och sund budget sänker realräntesatserna. Dessa stimulerar i sin tur investeringar och arbetskraftens produktivitet och banar sålunda vägen för högre löner och sysselsättning. Låga realräntesatser kan också stimulera innovationer, med ytterligare potentiella förbättringar av arbetskraftsproduktivitet och sysselsättning. Såsom diskuteras här nedan, spelar den allmänna ekonomiska politiken också en roll när det gäller att främja ekonomisk stabilitet och att dra nytta av strukturreformer.

Eliminera hinder mot tillträde till arbetsmarknaden och mot arbetssökning

Skattereformer och revidering av sociala förmåner – i kombination med omsorgsfullt utformade "aktiveringsprogram" – har visat sig vara effektiva metoder för att vidga tillträdet till arbetsmarknaden, men sådana reformer behöver utformas och genomföras på ett genomtänkt sätt om de inte ska visa sig alltför kostsamma för skattebetalarna.

Ett sätt att stärka incitamenten till arbete är att sänka arbetslöshetsersättningen och att förkorta dess utbetalningstid. Nya belägg tyder dock på att "aktiveringsprogrammen" kan hjälpa till att neutralisera dessa arbetsmotverkande effekter och förbättra de arbetslösa återanställningschanser, samtidigt som välfärdsambitionerna inte behöver sänkas, förutsatt att sagda aktiveringsprogram utformas och genomförs på ett genomtänkt sätt. Aktiveringsprogram innebär bl.a. åtgärder, administrerade av effektiva och välfinansierade offentliga arbetsförmedlingsorgan, för att tillse att de arbetslösa aktivt söker arbete och stimuleras att hitta nya anställningar. Effektiva aktiveringsprogram innehåller en blandning av morötter och käppar, som kan tillhandahållas av offentliga eller privata arbetsförmedlingar, i syfte att ge de arbetslösa ordentligt stöd i deras arbetssökning och att säkerställa att de i sin tur söker arbete aktivt. De kan kompletteras med reformer i form av skattesänkningar eller "bonus" för låga inkomster av arbete (*in-work benefits*), för att stärka de ekonomiska incitamenten för arbete, samtidigt som fattigdomen bland lågavlönade arbetande lindras.

Ett sådant tillvägagångssätt utsträcks i några länder till andra arbetslöshetsförmåner som sjuk- och invaliditetsersättning, socialbidrag och ersättning till ensamstående föräldrar. Detta är väsentligt. I några länder har faktiskt en ökning av antalet mottagare av sådana förmåner gått hand i hand med framgångar när det gäller att minska arbetslösheten. Likaså är länderna i färd med att justera sina pensionssystem, för att löntagarna ska ha ett incitament att förvärvsarbeta längre, eftersom de lever längre.

Även familjepolitiska åtgärder, exempelvis tillhandahållande av barntillsyn och eliminering av hinder mot deltidsanställningar, kan underlätta aktiveringen av vissa grupper och främja övergångar från bidrag till förvärvsarbete.

Anpassa arbetsrätt och lönesättningspraxis och främja varumarknadskonkurrens

Även om skatte- och välfärdsreformer underlättar tillträdet till arbetsmarknaden, är det lika viktigt att de politiska programmen tillåter efterfrågan på arbetstillfällen att öka, så att utrymme skapas för större tillgång till arbetskraft.

För det första kan åtgärder för främjande av flexibel arbetstid och deltidsarbete – genomförda enligt avtal mellan arbetsmarknadsparterna – ge arbetstagarna större valfrihet i fråga om arbetstider och därtill stimulera vissa grupper, t.ex. unga föräldrar och äldre arbetstagare, att söka sig ut på arbetsmarknaden.

För det andra tenderar en alltför stelbent lagstiftning att hämma arbetskraftens rörlighet, reducera ekonomins dynamiska effektivitet och inskränka tillkomsten av nya arbetstillfällen. Man har emellertid hittat sådana framkomstvägar som ger arbetsmarknaden mer dynamik, samtidigt som löntagarna får tillräckligt skydd. Till detta hör att göra rättsförfarandena mer förutsägbara och att å ena sidan göra det lättare att anställa och avskeda personal, å andra sidan hjälpa avskedade löntagare att hitta nya jobb och ge dem tillräcklig ersättning för inkomstbortfall. Delreformer, exempelvis reducerat skydd vid tidsbegränsade anställningsavtal men oförändrade villkor för tillsvidareanställningsavtal, kan förvärra motsättningarna, skärpa ojämlikheten och hämma produktivitetsökningen.

För det tredje bör reallönerna kunna snabbt anpassas till de växlande relationerna mellan tillgång och efterfrågan. I detta avseende finner rapporten att både decentraliserade och centraliserade förhandlingar ofta resulterar i högre sysselsättningsgrad än när löneförhandlingarna sker på sektorsnivå. Den senaste tidens utveckling tyder på att en måttlig lagstadgad minimilön i allmänhet inte undergräver sysselsättningen, men också att lämpliga dispenser för löner under den nivån för ungdomar och andra eventuellt sårbara grupper är viktiga. Minimilöner kan erbjuda ett användbart komplement till löneförmånerna för redan anställda genom att medverka till att göra det lönande att förvärvsarbeta, förutsatt att dessa förmåner är utformade på ett genomtänkts sätt.

För det fjärde finns det starka belägg för att höga löneskatter och sociala avgifter i betydande grad sänker sysselsättningen, särskilt bland lågproduktiva löntagare. Skattereformer för att ge lågavlönade arbetstagare arbetsincitament bör genomföras som en del av en sund finans- och skattepolitik, som leder till ekonomisk tillväxt.

Slutligen gäller att erfarenheten entydigt visar att konkurrensmotverkande lagar och andra författningar på varumarknadens område har ett förödande inflytande på sysselsättningen. Sådana regleringar hämmar framväxten av nya företag på sektorer med god tillväxtpotential. Mer allmänt gäller att de håller priserna uppe på ett konstlat sätt och därför pressar ner de genomsnittliga reallönerna inom hela ekonomin. Eliminering av juridiska och administrativa hinder för bildandet av nya företag gynnar dessutom entreprenörsklimatet.

Genom att se till att arbetstagarna har de rätta kompetenserna kan man skapa fler och bättre betalda jobb

Det livslånga lärandet kan stärka den ekonomiska tillväxten, samtidigt som den minskar fattigdomen och lindrar ojämlikheten. Det finns starka belegg för att utbildade arbetstagare har bättre anställningsutsikter än de som saknar utbildning. Utbildning underlättar också övergång från tillfällighetsarbeten till fast anställning. Tillträdet till utbildning är dock mycket ojämnt fördelat bland vuxna arbetsföra människor i alla länder: Människor med låg utbildning och få kompetenser deltar mycket mindre i fortbildning.

En politik för livslångt lärandet bör först se till att utbildningsmarknaden fungerar väl. Genomtänkta system för erkännande av kompetenser, karriärstyrning, information om de erbjudna kursernas innehåll och resultat samt övervakning av utbildningsproducenternas kapacitet kan vara till hjälp i detta hänseende.

Det finns också ekonomiska och tidsmässiga begränsningar för investeringar i arbetstagarkompetens. Ett enskilt företag kanske inte har tillräckliga ekonomiska incitament för att investera i sin personals allmänna kompetens, i motsats till företagsspecifika kompetenser – även om detta möjligen är värdefullt för ekonomin i stort. Även om mer forskning behövs på detta område, har offentligt stöd befunnits effektivare när det parats med en insats från den mottagande individen eller firman, *dvs.* när det finns en form av gemensam finansiering av utbildningen. Och ledighet för utbildning kan medverka till att de tidsmässiga begränsningarna lindras, särskilt för missgynnade grupper. Allmänt gäller att programmets framgång kan främjas om arbetsmarknadsparterna engageras i utformningen och genomförandet av projekten för livslångt lärande.

Växelverkan och synergieffekter mellan politiska fackområden och den makroekonomiska politikens roll

Växelverkningar mellan makroekonomiska chocker (exempelvis fluktuationer i produktivitetstillväxt eller oljeprishöjningar) och regeringspolitiska program spelar en stor roll för hur situationen på arbetsmarknaden utvecklas.

Den omständigheten att chocker för hela ekonomin kan växelverka med andra politiska fackområden till men för sysselsättningen ökar betydelsen av att man undviker makroekonomiska fluktuationer och lindrar påfrestningar. Penningpolitikens stabilitetsorientering, ofta formulerad som uttryckliga eller underförstådda inflationsmål, som har vunnit burskap inom de flesta OECD-länder, borde vara till hjälp i detta avseende. Skattepolitiken spelar också en roll när det gäller att stabilisera den totala efterfrågan med hjälp av inbyggda regler (automatiska stabilisatorer) och eventuellt genom diskretionära förändringar av statens utgifter och beskattning, även om erfarenheten visar att drivgarnsnät sistnämnda företeelsen kan leda till misräkningar. Skattepolitisk stabilisering är särdeles viktig i de länder som inte har en nationell penningpolitik. För att skattepolitiken emellertid ska kunna spela en stabiliserande roll, är det nödvändigt att ha generellt sunda offentliga finanser, vilket tyvärr inte har varit fallet i många OECD-länder på senare år.

Stabilitetsorienterad makroekonomisk politik kan också få sysselsättningsvinsterna från arbets- och varumarknadsreformerna att bära frukt. Penning- och/eller skattepolitik kan komma att behövas för att det ska bli lättare att anpassa sig till ekonomins förstärkta tillgångspotential till följd av strukturreformer och därigenom uppnå makroekonomisk stabilitet tidigare än om anpassningen överläts till marknadskrafterna ensamma. Om man ser till att den samlade efterfrågan inte avviker alltför mycket från den sammantagna tillgången, kan man även få allmänheten mer mottaglig för reformer.

Policypaket

De två senaste decenniernas erfarenhet visar att det inte finns en enda saliggörande kombination av policies och institutioner för att man ska åstadkomma och vidmakthålla en god situation på arbetsmarknaden. Flera framgångsrika länder kombinerar låga bidragsnivåer och begränsad beskattning för att finansiera dessa sociala förmåner, samt en måttfull anställningsskyddslagstiftning. Kollektivavtal spelar en begränsad roll i dessa länder. Resultatet är hög sysselsättningsgrad, uppnådd till låg kostnad för det allmänna, men också relativt stora inkomstskillnader. Andra framgångsrika länder, karaktäriserade av ett starkt betonande av samordnade kollektivavtalsförhandlingar och dialog mellan arbetsmarknadsparterna, erbjuder generösa sociala förmåner, men aktiverar arbetssökande genom att tillhandahålla utbildningsmöjligheter och andra aktiva arbetsmarknadsprogram. I dessa länder är anställningsreglerna mer restriktiva än vad fallet är i andra framgångsrika ekonomier. Dessa länder har förenat en hög sysselsättningsgrad med små inkomstskillnader, men till hög budgetär kostnad.

En gemensam egenskap hos de två olika "paketen" är tonvikten på makroekonomisk stabilitet och hård konkurrens på varumarknaden. Därtill tillhandahåller de flesta framgångsrika länder starkt stöd åt arbetssökande.

Den reviderade strategins fyra pelare kommer att behöva genomföras på ett sätt som är förenligt med nationella institutioner och praxis. Det kan finnas ett starkt motstånd mot introduktionen av några av de rekommenderade programmen, eftersom kostnaderna kommer att tendera att koncentreras på vissa välorganiserade grupper, medan förmånerna kommer att vara mer utspridda och/eller gå till oorganiserade grupper. Dessutom kommer kostnaderna att bli synliga i början av reformprocessen, medan förmånerna blott realiserar så småningom.

Realiseringsproblemen bör dock inte tjäna som ursäkt för passivitet. Passivitetens pris blir en fortsatt svag situation på arbetsmarknaden och en missad möjlighet att höja levnadsstandarden vid en tidpunkt när ekonomierna snart kommer att bli utsatta för ett starkt nedåtpressande tryck från åldrande befolkningar. De framgångar som nåtts av några länder under den senaste tioårsperioden visar vad som kan åstadkommas, om det finns en tillräckligt stark politisk reformvilja.

© OECD 2006

Denna sammanfattning är inte en officiell OECD-översättning.

Reproduktion av denna sammanfattning är tillåten, om OECD:s upphovsrätt och publikationens titel på originalspråket nämns.

Flerspråkliga sammanfattningar är översatta utdrag ur OECD-publikationer, som ursprungligen publicerats på engelska och franska.

De kan beställas gratis från OECD:s nätbokhandel

www.oecd.org/bookshop/

Närmare upplysningar lämnas av *OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate.*

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
F-75116 Paris
Frankrike

Besök vår nätplats www.oecd.org/rights/

